

plk. Mgr. Robert Gucký
riaditeľ v zastúpení
1. zástupca riaditeľa
úradu hraničnej a cudzineckej polície
Prezídia Policajného zboru

| | |
|--|--------------------------|
| Kancelária verejného ochrancu práv Bratislava | |
| Dátum: - 6. 07. 2020 | |
| Číslo záznamu: | Číslo spisu: 1912/19/VOP |
| Prílohy/listy: 0/4 | Vybavuje: |

Bratislava 22. júna 2020
Číslo: PPZ-HCP-OCP1-2020/006036-007

Vážená pani prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.,

úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru (ďalej len „úrad prezídia“) bol doručený Váš list, sp. zn. 1912/2019/VOP z 1. júna 2020, ktorého prílohou bola aj Správa verejnej ochrany práv o výsledkoch prieskumu na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru a žiadosť o stanovisko a informáciu o prijatých opatreniach.

Po preštudovaní predmetnej správy úrad prezídia konštatuje, že je zameraná na vybrané aspekty vybavovacieho procesu cudzincov ako je jazyková vybavenosť príslušníkov oddelení cudzineckej polície Policajného zboru (ďalej len „OCP PZ“), poskytovanie všeobecných informácií cudzincom, stránkové hodiny, čakacia doba, režim vybavovania a existencia neformálneho poradníka, prístupnosť cudzincov k jednotlivým OCP PZ, dopad zmeny miestnej príslušnosti na procesné práva účastníkov konania a na materiálne podmienky na OCP PZ, pričom tieto sú negatívne vyhodnotené s navrhnutými opatreniami. V tejto súvislosti úrad prezídia si dovoľuje vyjadriť presvedčenie, že správa vo svojom obsahu objektívne neodráža celkový pohľad na preskúvanú oblasť služby cudzineckej polície.

Keďže správa neposkytla komplexný obraz o náročnej činnosti služby cudzineckej polície, preto úrad prezídia konštatuje, že vykonaný online prieskum mal veľmi jednostranný pohľad hodnotenia. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na samotné poslanie cudzineckej polície a to, že prioritou tohto poslanca je zabezpečiť bezpečnosť Slovenskej republiky a jej občanov na úseku pobytu cudzích štátnych príslušníkov a s tým súvisia aj iné špecifické činnosti, ktoré musia príslušníci OCP PZ plniť, čo v konečnom dôsledku cudzinci neovládajú.

Úrad prezídia pozitívne vníma fakt, že samotný prieskum postupu OCP PZ pri vybavovaní cudzincov nepreukázal diskriminačné postupy policajtov, rovnako neboli zistené porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, ani porušenia práva na ochranu pred ponížujúcim zaobchádzaním zo strany orgánu štátu.

Vo vzťahu k jazykovej vybavenosti príslušníkov cudzineckej polície a ich výkonu práce v štátnom jazyku správa obsahuje kritické názory na komunikáciu s cudzincami v slovenskom jazyku, pričom argumentuje štatistickými údajmi bez výpovednej hodnoty a časového rozmedzia, kedy bol dotazníkový prieskum vykonaný, ako napr. „...drvivá väčšina cudzincov...“ alebo „...mnoho cudzincov...“, ktorým poukázali na neznalosť a neochotu komunikácie príslušníkov OCP PZ v cudzom jazyku s cudzincami. V tejto súvislosti úrad prezídia dáva akcent na ustanovenie § 6 zákona 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, podľa ktorého v Policajnom zbore sa v služobnom styku používa štátny jazyk. Úrad prezídia zastáva názor, že je predovšetkým v záujme cudzincov, najmä tzv. ekonomických, aby ovládali slovenský jazyk aspoň na komunikačnej

úrovni. Preto je prirodzené, keď tí cudzinci, ktorí neovládajú slovenský jazyk a ich životná situácia si vyžaduje komunikáciu s orgánmi štátnej správy, resp. samosprávy, si musia na vlastné náklady zabezpečiť tlmočenie, resp. sprievod osoby z agentúry, prípadne od zamestnávateľa. Napriek skutočnosti, že každý cudzinec má právo na ochranu základných ľudských práv, nemá oprávnenie vyžadovať servilný prístup orgánu štátnej správy a nárokovať si, aby sa príslušník cudzineckej polície automaticky prispôbil a komunikoval v jazyku, ktorému rozumie. S poukazom na vyššie uvedené ustanovenie citovaného zákona aj príslušníci polície sú chránení právami pri výkone služby. V aplikačnej praxi úrad prezídia pri personálnom výbere na uvoľnené tabuľkové miesta prihliada aj na komunikačné schopnosti uchádzačov o službu na OCP PZ a uprednostňuje ich pri obsadení takéhoto miesta. V tejto súvislosti treba dať do pozornosti, že policajti slúžiaci na stránkovom pracovisku sú zaraďovaní do služby tak, aby počas stránkových hodín slúžil aspoň jeden policajt, ktorý ovláda minimálne anglický jazyk s cieľom aby v prípade potreby bola cudzincovi poskytnutá informácia alebo pomoc pri vyplňovaní potrebných tlačív aj v cudzom jazyku, ak cudzinec nie je v sprievode osoby, ktorá ovláda slovenský jazyk. S cieľom rozširovania vedomostí policajtov zaraďených na OCP PZ úrad prezídia niekoľko rokov realizuje aj jazykové vzdelávanie formou implementácie národných projektov spolufinancovaných z prostriedkov Európskej Únie.

V súvislosti s ďalšími zisteniami uvedených v správe je nevyhnutné uviesť, že základný rozsah stránkových dní a stránkových hodín na OCP PZ na úseku cudzineckej agentúry je určený interným predpisom, ktorý umožňuje riaditeľom riaditeľstiev hraničnej a cudzineckej polície v odôvodnených prípadoch zmeniť a upraviť rozsah stránkových dní a stránkových hodín nad základný rozsah a súčasne zabezpečiť uverejnenie stránkových dní a stránkových hodín a ich prípadné zmeny vhodnou formou priamo na všetkých pracoviskách OCP PZ a v regionálnych prostriedkoch. Keďže úrad prezídia má pretrvávajúci záujem a snahu zlepšovať vybavovací proces s cudzincami a v súčasnosti oznamy o úradných hodinách sú uverejnené aj v anglickom jazyku. Vami navrhované opatrenia sú v praxi už zrealizované.

Vo vzťahu k problému s objednávacím systémom úrad prezídia uvádza, že od 16. januára 2020 je aplikovaný v praxi naplno a nezávisle od iných systémov. Využitelnosť objednávacieho systému sa bude priebežne vyhodnocovať a kritické zistenia sa budú riešiť podľa dostupných možností, pričom našim cieľom je dosiahnuť kapacitu objednávania na 100 % pracovného času. V súčasnosti, na zabránenie zneužívania objednávacích lístkov na OCP PZ, ich vytlačanie a vydávanie zabezpečujú policajti OCP PZ. V súvislosti s poukázaním na tzv. „neformálny poradovník“ úrad prezídia uvádza, že tieto nikdy neboli akceptované v praxi a informácia o ich irelevantnosti je uvedená v priestoroch OCP PZ aj v anglickej mutácii. Úrad prezídia dávame do pozornosti, že policajti sú pravidelne preškoľovaní okrem legislatívnej oblasti zameranej na službu hraničnej a cudzineckej polície, aj z etického kódexu príslušníka Policajného zboru. Policajti zaraďení na OCP PZ prístupujú k cudzincom v súlade s týmto kódexom rešpektujúc rasu, národnosť, náboženstvo, príslušnosť k sociálnej skupine a politické presvedčenie všetkých cudzincov, s ktorými prichádzajú do kontaktu. Každý policajt sa má správať slušne, s rešpektom a úlohy si plniť podľa svojho najlepšieho vedomia a s empatickým prístupom voči stránkam. S poukazom na uvedení skutočnosť treba však uviesť, že vzniku neformálnych poradovníkov napomáhajú sami cudzinci, keď bez kritického uvažovania dobrovoľne a slobodne sa podriadia konaniu tzv. samozvanej osoby/cudzince, ktorý nemôže mať poverenie ani oprávnenie na svojvoľné vytváranie a vedenie poradovníka čakajúcich cudzincov a tým akceptujú konanie a ním stavené pravidlá.

K ďalšiemu opatreniu uvádzame, že v snahe zlepšiť cudzincom prístupnosť k informáciám, úrad prezídia zabezpečil celkovo štyri informačné linky, kde sú volajúcim

osobám poskytované informácie k podmienkam vstupu a pobytu cudzincov na území Slovenskej republiky v súlade s platnou legislatívou. Zároveň na týchto pracoviskách sú poskytované informácie zaslané prostredníctvom elektronickej pošty a odpovede na doručené otázky sa zasielajú v závislosti od ich množstva a od obsahu. V prípade, ak ide o žiadosti s urgentným obsahom, tieto sa vybavujú prednostne, kde riaditeľ určuje termín na vybavenie. Ďalšou možnosťou ako získať potrebné informácie je osobná prítomnosť cudzinca na pracovisku OCP PZ, kde si prostredníctvom informačného systému vyberie jednu zo životných situácií, ktorou je „poskytovanie informácií“ a tieto mu budú poskytnuté.

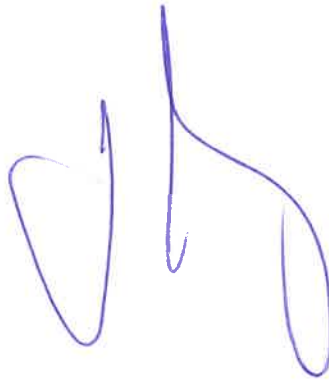
K zmene miestnej príslušnosti podľa ustanovenia § 125 ods. 1 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) úrad prezídia uvádza, že novela uvedeného ustanovenia účinná od 1. mája 2018 bola realizovaná na základe požiadaviek aplikačnej praxe, keďže vznikla neúnosná situácia náhleho zvýšenia počtu žiadateľov na OCP PZ Bratislava. V tejto súvislosti úrad prezídia zdôrazňuje, že predmetná novela prešla riadnym legislatívnym procesom v Národnej rade Slovenskej republiky. Úrad prezídia týmto opatrením flexibilne reagoval na vzniknutú situáciu, keďže personálne stavy tabuľkových miest OCP PZ neboli požadovaným počtom navýšené. Cieľom riešenia akútnej situácie bolo zníženie dĺžky čakania na podanie žiadosti o udelenie pobytu na území Slovenskej republiky, uplatňovanie práv účastníka konania je zabezpečené rovnako, ako na pôvodnom OCP PZ a v súlade so správnym poriadkom. Kategoricky odmietame tvrdenie, že zmenou miestnej príslušnosti dochádza k porušovaniu práv účastníka konania pri uplatňovaní práva podľa § 23 správneho poriadku, z dôvodu, že podľa interného predpisu policajt bezodkladne zašle štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo splnomocnenému zástupcovi písomne oznámenie o zmene príslušnosti na konanie s uvedením adresy určeného OCP PZ, žiaľ v praxi sa stáva, že splnomocnený zástupca túto informáciu už neoznámí žiadateľovi. V tejto súvislosti sa odvolávame aj na naše úvodné stanovisko k námietke, že oznámenie je zasielané len v slovenskom jazyku. Vo vzťahu k uvedeným skutočnostiam uvádzame, že práva účastníka konania ostávajú nezmenené, mení sa len správny orgán, ktorý žiadosť vybavuje, zároveň apelujeme aj na ochranu osobných údajov a preto sa nestotožňujeme s navrhovanými opatreniami.

K ďalšej posudzovanej oblasti predmetnej správy úrad prezídia uvádza, že v záujme zlepšenia kvality informovanosti cudzincov sú pravidelne zabezpečované informačné materiály vo viacerých jazykových mutáciách. Realizácia opatrenia, ktorým sa majú zabezpečiť na úradných tabuliach a vstupoch na OCP PZ informácie v rovnakom rozsahu v slovenskom jazyku a aj v cudzích jazykoch (anglickom, ruskom...) nie je možná z technického hľadiska, keďže priestory niektorých OCP PZ to neumožňujú z hľadiska ich malého priestranstva. V tejto súvislosti treba poukázať aj na neadekvátne správanie stránok/cudzincov, na ktoré žiaľ predmetný prieskum nebol zameraný. Úrad prezídia na zlepšenie prístupu k informáciám už v minulosti, tam kde to bolo technicky možné, realizoval sprístupnenie informácií aj v mutácii iných jazykov s nemalými finančnými nákladmi. Avšak výsledkom samotného asociálneho konania stránok/cudzincov bol neporiadok vo vstupných priestoroch OCP PZ z týchto prístupných materiálov, ktoré boli zničené roztrhaním, počmáraním a pod. Na základe aj takýchto negatívnych skúseností sú informácie uvedené na webovej stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky spolu so zákonom o pobyte cudzincov v anglickom znení.

Úrad prezídia konštatuje, že v posledných rokoch vynaložil nemalé úsilie zamerané na vytvorenie a zlepšenie primeraných podmienok na pracoviskách OCP PZ v rámci vybavovacieho procesu a prvého kontaktu s cudzincom. V tejto súvislosti treba uviesť, že je to dlhodobý, zložitý a časovo náročný proces, ktorý si vyžaduje komplexné riešenie, v neposlednom rade závislé predovšetkým od ekonomických možností rezortu. Naďalej

pokračuje postupná optimalizácia kapacity stránkových priestorov a materiálne vybavenie týchto pracovísk tak, aby v neposlednom rade vyhovovala nielen cudzincom, ale aby sa zlepšili pracovné podmienky aj pre samotných policajtov.

Záverom úrad prezídia konštatuje, že viaceré Vami navrhované opatrenia boli už zavedené do aplikačnej praxe. Avšak voči ostatným opatreniam, s ktorými sa nestotožňujeme, uviedli sme námietky, keďže vykonaný prieskum v daných oblastiach považujeme za jednostranne zameraný len na nadštandardné postavenie cudzincov vo vzťahu k štátnemu orgánu a navodzuje dojem, že úrad prezídia je vo svojej činnosti pasívny.



S úctou

Vážená pani

prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.
Verejná ochrankyňa práv

*P. O. Box 1
Grösslingová 35
820 04 Bratislava 24*